

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning som har samband med ombildande av Centralen för utsädespotatis till ett aktiebolag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en lag om ombildande av Centralen för utsädespotatis till ett aktiebolag. I lagen berättigas statsrådet att överlåta den statliga inrättningens Centralen för utsädespotatis nettobudgeterade egendom och affärsverksamhet till det helt och hållet statsägda aktiebolag som skall bildas. Verksamhetsområdet för detta aktiebolag skall vara att upprätthålla sunt utsädesmaterial av potatissorter som allmänt odlas i Finland samt att producera och marknadsföra basutsäde och certifikatutsäde till dessa sorter. Aktiebolaget föreslås fortsätta Centralens för utsädespotatis verksamhet. Centralens för utsä-

despotatis anställda i arbetsavtalsförhållande förs över till det nya aktiebolagets tjänst med bibehållna arbetsavtalsvillkor.

I lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis vidtas enligt förslaget de lagtekniska ändringar som bolagiseringen av Centralen för utsädespotatis och grundlagsreformen medför.

Propositionen hänför sig till tilläggsbudgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den. De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 september 2002.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Nuläge	4
1.1. Lagen om Centralen för utsädespotatis och lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis.....	4
1.2. Övrig lagstiftning.....	4
1.3. Bedömning av nuläget	5
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	6
2.1. Propositionens mål.....	6
2.2. De viktigaste förslagen	6
3. Propositionens verkningar	7
3.1. Ekonomiska verkningar	7
Bildandet av aktiebolaget.....	7
Egendom.....	7
Verkningar på statsfinanserna	7
Skattekonsekvenser	7
Bologiseringens inverkan på affärsverksamheten.....	8
3.2. Verkningar i fråga om organisation.....	8
3.3. Miljöeffekter.....	8
3.4. Övriga verkningar	8
4. Beredningen av propositionen	9
5. Samband med andra propositioner.....	10
DETALJMOTIVERING.....	11
1. Lagförslagen.....	11
1.1. Lag om ombildande av Centralen för utsädespotatis till ett aktiebolag ..	11
1.2. Lag om ändring av lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis	11
2. Ikraftträdande.....	12
LAGFÖRSLAGEN.....	13
om ombildande av Centralen för utsädespotatis till ett aktiebolag	13
om ändring av lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis	15
om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis	15
BILAGA.....	16
PARALLELLTEXTER.....	16

om ändring av lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis 16

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagen om Centralen för utsädespotatis och lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis

Verksamheten vid Centralen för utsädespotatis regleras i lagen om Centralen för utsädespotatis (1406/1995) och förordningen om Centralen för utsädespotatis (1407/1995). Potatisodlingen inom produktionsområdet för centralen regleras i lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis (356/1995) och jord- och skogsbruksministeriets beslut om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis (JSM 29/1995).

Centralen är en statlig inrättning som enligt lagen om centralen för utsädespotatis skall iakttä allmänna affärsprinciper inom ramen för statsbudgeten. Enligt lagen har centralen rätt att ingå avtal om upprätthållande, produktion och marknadsföring av potatissorter. Centralen har även rätt att ingå representationsavtal och köpa respektive sälja omsättningstillgångar, utrustning och immateriella rättigheter.

Uppgifterna för centralen har fastställts i lagstiftningen. De är att upprätthålla sunt utsädesmaterial av potatissorter som allmänt odlas i Finland samt att producera basutsäde och certifikatutsäde till de sorter den upprätthåller. Uppgiften är vidare att marknadsföra bas- och certifikatutsädet i Finland och utomlands; i Finland särskilt till potatisodlarna inom centralens produktionsområde. Dessutom har centralen till uppgift att forska i och utveckla produktionsteknik för högklassig utsädespotatis som särskilt lämpar sig för finländska nordliga förhållanden.

Centralens verksamhet leds och övervakas av en direktion. Direktionen har till uppgift att ställa upp mål för centralens verksamhet och besluta om dess budgetförslag och verksamhets- och ekonomiplan samt godkänna centralens bokslut. Direktionen skall vidare fatta beslut när det gäller att inleda eller av-

sluta betydande affärsverksamhet och i övriga ärenden som är viktiga för centralen. Chef för centralen är en direktör, som leder och utvecklar verksamheten vid centralen samt svarar för att verksamheten är resultatrik och målen uppnås.

Centralens produktionsområde är huvudsakligen beläget inom Tyrnävä och Limingo kommuner, dvs. i det s.k. High Grade – området. Inom detta område får endast utsädespotatis som uppfyller de kvalitetskrav som fastställs i jord- och skogsbruksministeriets beslut marknadsföras för användning vid produktion av utsädespotatis och potatisodling. High Grade-området baserar sig på kommissionens beslut 93/231/EEG av den 30 mars 1993 om bemyndigande att det, för saluföring av utsädespotatis i vissa medlemsstaters samlade territorium eller delar därav, tillämpas strängare åtgärder mot vissa sjukdomar än de som fastställs i bilagorna 1 och 2 till rådets direktiv 66/403/EEG. Finland fogades till bilagorna genom kommissionens beslut 95/76/EEG av den 10 november 1995 om bemyndigande att det, för saluföring av utsädespotatis i vissa medlemsstaters samlade territorium eller delar därav enligt rådets direktiv 66/403/EEG av den 14 juni 1966, om ändring 93/231/EEG om tillämpas strängare åtgärder mot vissa sjukdomar än de som fastställs i bilagorna 1 och 2.

1.2. Övrig lagstiftning

Lagen om handel med utsäde (728/2000) reglerar produktionen, marknadsföringen, importen och exporten av utsäde för åker- och trädgårdsväxter. Lagen om handel med utsäde är en speciallag. Till den del den inte innehåller några bestämmelser om rättsförhållandet mellan köpare och säljare skall bestämmelserna i köplagen (355/1987) tillämpas. Med tanke på centralen är den ersättningsskyldighet som regleras i 14 § lagen om handel med utsäde av yttersta vikt. Ersättningsskyldigheten är inte beroende av vållande och gäller enligt motiveringen till pa-

ragrafen både direkta och indirekta skador. Den som iordningställt, förpackat eller importerat utsäde är skyldig att ersätta en skada som orsakas användaren genom att utsädet inte motsvarar de uppgifter som har lämnats om det eller genom att utsädet är behäftat med något annat fel. Med stöd av lagen om handel med utsäde ställs gränsvärden för den största tillåtna mängden växtsjukdomar i utsädesmaterialet. Gränsvärdena ställs per utsädeskategori. Den första generationens (E1) material för upprätthållande och basutsäde skall vara helt fritt från växtsjukdomar.

Växtskyddslagen (1203/1994) gäller åtgärder för bekämpning av skadegörare och hindrande av deras spridning. Växtskyddslagen innehåller också bestämmelser om produktion och marknadsföring av växter.

I lagen om växtförädlarrätt (789/1992) föreskrivs om förutsättningarna för att få växtförädlarrätt och om vad denna rätt inbegriper. Den som har förädlat en växtsort och den till vilken förädlarens rätt har övergått kan få ensamrätt att utnyttja sorten yrkesmässigt genom att låta registrera sig i det växtsortsregister som förs av växtsortsnämnden. Framställningen och bibehållandet av förökningsmaterial av sorten hör till sortägaren, men dessa rättigheter kan överlåtas genom avtal. Centralen har ingått avtal om upprätthållande och avtal om produktion av basutsäde med finländska sortföreträdare, men i centralens namn har inte några växtförädlarrätter registrerats. Det basutsäde som centralen producerar överlåts till sortföreträdarens bruk för hans eller hennes egen förökningsodling.

I lagen om främjande av växtförädlingsverksamheten (896/1977) föreskrivs att en växtförädlingsavgift skall betalas till staten för certifikatutsäde. Till växtförädlarna betalas i växtförädlingsstöd ett belopp som motsvarar dessa avgifter. Stödet används för att främja den inhemska växtförädlingsverksamheten och till forskning i samband med den.

1.3. Bedömning av nuläget

Centralens uppgift är särskilt att upprätthålla ett sunt utsädesmaterial (sortrent och ursprungligt utsädesmaterial, som är fritt från vanliga växtsjukdomar eller farliga skadegö-

rare). I den utsädespotatis som centralen har producerat har det inte funnits farliga skadegörare. Centralen är därtill ensam om att producera meristemmaterial för stamutsäde.

Centralen har sedan 1996 varit en statlig inrättning som bedriver nettobudgeterad verksamhet och som bildar ett eget räkenskapsverk. Målet för centralens ekonomi är att inrättningens verksamhetsutgifter kan täckas med försäljningen av utsädespotatis och tjänster inom branschen. Ekonomi- och produktionsmålen preciseras årligen i resultatavtal som ingås mellan jord- och skogsbruksministeriet och centralen. I budgeten har centralen beviljats ett särskilt anslag för forsknings- och exportfrämjande uppgifter med moment 30.74.22. Uppgifterna hör inte till de utgifter som täcks med intäkterna från upprätthållande och försäljning av utsäde.

Den verksamhet för upprätthållande och produktion av sunt utsädesmaterial som centralen bedriver baserar sig huvudsakligen på avtal om upprätthållande och produktion som ingåtts med finländska företrädare för olika potatissorter. Dessa täcker ca 70 % av centralens produktion. Resterande 30 % av produktionen består av upprätthållande och produktion av s.k. gamla sorter (sorter som inte omfattas av förpliktelser enligt lagen om växtförädlarrätt). År 2001 omfattade centralens produktion 35 sorter och två förädlingslinjer. Under växtperioden 2001 uppgick produktionen till ca 6 100 ton.

Antalet anställda vid centralen för utsädespotatis motsvarar år 2001 sammanlagt 32 årsverken, och antalet ordinarie anställda var 22. De kontors-, laboratorie- och växthuslokaler i centralens bruk som hyrts av Senatfastigheter finns i Tyrnävä. 135 hektar jordegendom i Tyrnävä kommun är i centralens användning.

De senaste årens ändringar inom den finländska jordbruks- och livsmedelssektorn kan i regel direkt eller indirekt härledas från Finlands medlemskap i Europeiska unionen. Ändringarna på världsmarknaden och inom den internationella handelspolitiken på jordbruksområdet formar snabbt verksamhetsmiljön för jordbruks- och livsmedelsekonomin. Potatisproduktionen och sålunda också centralens verksamhetsmiljö har genomgått en kraftig förändring. Kedjebildningen inom handeln har minskat antalet uppköpare av po-

tatis. De stora potatisförpackarna är en allt viktigare länk mellan potatisproducenterna och uppköparna.

Medan importen av utländsk utsädespotatis har ökat och konkurrensen blivit hårdare har centralen inte i sin nuvarande form haft tillräckliga möjligheter att reagera på det åstramade konkurrensläget eller de snabba förändringarna i marknadsekonomin. Detta kan gälla sådana åtgärder som att modernisera produktionen för att producera utsädespotatis av högre kvalitet. Centralen för utsädespotatis har varit en statlig inrättning som bedriver nettobudgeterad verksamhet och den har inte haft möjlighet att uppta lån.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Propositionens mål

Propositionens syfte är att stärka utvecklandet av Centralens för utsädespotatis lönsamma affärsverksamhet genom att bolagisera inrättningen och därigenom möjliggöra att dessa ägarunderlag breddas. Jämfört med en statlig inrättning säkerställer ett agerande som aktiebolag bättre att det finns likvärdiga konkurrensförutsättningar på en marknad, där konkurrenterna är aktiebolag. Ett aktiebolag möjliggör också att aktörerna och industrin inom den inhemska lantbruksbranschen kan vara delägare i ett företag som upprätthåller och producerar utsädespotatis. Därigenom kan dessa knytas till produktionen och upprätthållandet av utsädespotatis. Ett agerande i form av aktiebolag underlättar nationellt samarbete möjliggör internationellt samarbete bättre än för närvarande och skapar på detta sätt förutsättningar för att Centralen för utsädespotatis skall utvecklas till en internationell aktör.

2.2. De viktigaste förslagen

Centralen för utsädespotatis är en statlig nettobudgeterad inrättning som bedriver kommersiell verksamhet och den fungerar således redan i detta nu i stor utsträckning som ett affärsföretag. Om verksamheten bedrivs i form av ett aktiebolag ger det emellertid centralen möjlighet att effektivisera sin

verksamhet ytterligare. Detta avlägsnar också den stelhet som sammanhänger med att centralen är en statlig inrättning. Vidare underlättar det internationellt samarbete och möjliggör att aktörerna och industrin inom lantbruket knyts som delägare till bolagets verksamhet och riskkapital. På detta sätt kan man även trygga en framtida produktion av högklassig inhemska utsädespotatis i Finland.

På dessa grunder föreslås att Centralen för utsädespotatis bildas till ett aktiebolag. Staten skall teckna aktiebolagets hela aktiestock i bildningsskedet. Syftet är att ägarunderlaget breddas genast efter bolagiseringen. En fullmakt att bredda ägarunderlaget ingår i regeringens proposition till tilläggsbudgetproposition för 2002. Statens långsiktiga ägarstrategi vore att helt avstå från ägande i bolaget eftersom den verksamhet bolaget bedriver är rent kommersiell.

Aktiebolagets verksamhetsområde skall vara att upprätthålla sunt utsädesmaterial av potatissorter som allmänt odlas i Finland samt att producera och marknadsföra basutsäde och certifikatutsäde till dessa sorter. Aktiebolagets målsättning skall vara att utvecklas till en internationell faktor inom sitt verksamhetsområde vid sidan av den verksamhet bolaget bedriver i Finland. Aktiebolaget skall fortsätta Centralens för utsädespotatis verksamhet och inleda sin verksamhet den 1 september 2002. Centralen för utsädespotatis skall vid denna tidpunkt avsluta sin verksamhet som statlig inrättning.

På detta sätt skall man få till stånd en stark inhemska aktör inom produktionen av utsädespotatis; en aktör som har faktisk möjlighet och förmåga att konkurrera med utländska utsädespotatisproducenter. Samtidigt säkerställer man att produktionen av utsädespotatis av det slag som lämpar sig för de klimat- och miljöförhållanden som följer av vårt nordliga läge fortgår. Vidare säkerställer man att man håller sig oavhängig i förhållande till de stora europeiska handelshusen för utsäde. Med hänsyn till funktionsdugligheten hos och lönsamheten i den inhemska utsädespotatisproduktionen är det väsentligt att industrin och aktörerna i potatisbranschen engagerar sig starkt i primärproduktionen av utsädespotatis. Till följd av kapitalinvesteringar har bolaget också möjlighet att investera i

anskaffning av den bästa produktionstekniken inom branschen och därigenom förbättra kvaliteten av den utsädespotatis som produceras.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Bildandet av aktiebolaget

Avsikten är att aktiebolaget bildas genast efter att lagen antagits och i blivit stadfäst i början med ett litet aktiekapital p.g.a. de förberedande åtgärder som bolagsbildningen kräver. Det är viktigt, att aktiebolagets grundläggande administrativa åtgärder kan vidtas i tillräckligt god tid.

Centralens för utsädespotatis affärsverksamhet och den egendom och de skulder som är i dess besittning förs över den 1 september 2002 till det bildade aktiebolaget. När affärsverksamheten startar den 1 september 2002, den egendom som motsvarar värdet av aktiekapitalet överläts till bolaget som apport mot aktier. Den jordegendom om 135 hektar som är i Centralens för utsädespotatis bruk förs över till aktiebolaget. Däremot överläts inte de byggnader som Centralen för utsädespotatis använder till aktiebolaget. Byggnaderna blir kvar i statens ägo.

Syftet är att kapitalstrukturen läggs upp så, att den är tillräckligt stark i verksamhetens begynnelsekede och möjliggör att bolaget har en fortlöpande lönsam verksamhet, dock med hänsyn till konkurrensläget i branschen. Syftet är inte att ge bolaget någon konkurrensfördel i förhållande till andra företag i branschen.

Egendom

Följande siffror baserar sig på bokslutet den 31 december 2001 för Centralen för utsädespotatis.

Balansegendomen i Centralens för utsädespotatis är 3,022 miljoner euros i beslutet för år 2001. Värdet på anläggningstillgångarna var 0,774 miljoner euro. Av detta utgör balansvärdet för jordegendomen på 135 hektar 0,356 miljoner euro och omsättnings- och finansieringstillgångarnas värde var 2,248 mil-

joner euros. Omsättnings- och finansieringstillgångarnas värde är cirka 0,1 miljon euros vid tidpunkten för bolagiseringen. Det egna kapitalet är ca 0,6 miljoner euro. Eftersom Centralen för utsädespotatis är en statlig inrättning har den inte långfristiga skulder. Kortfristiga skulder finns till ett belopp om 0,3 miljoner euro.

Det ingående balansvärdet för aktiebolaget är ca 0,787 miljoner euro utan kapitaliserade pensionskostnader. Anläggningstillgångar skall finnas till ett värde om ca 0,670 miljoner euro, av vilket 0,42 miljoner euro är jordegendom värderad enligt gängse värde, d.v.s. 0,065 miljoner euro mer än balansvärdet. Omsättnings- och finansieringstillgångarna är 0,259 miljoner euro, varav 0,142 miljoner euro är pensionstillgodohavanden från staten.

Aktiebolagets eget kapital skall vara 0,607 miljoner euro, av vilket 0,1 miljoner euro är aktiekapital. Det främmande kapitalet är 0,322 euro. Balansens soliditetstal är 65 procent.

Verkningar på statsfinanserna

Finansieringen av Centralen för utsädespotatis har i huvudsak härstammat från avgiftsintäkter och hyresintäkter för uthyrning av åkrar. 2001 var statens finansieringsandel undantagsvis 10 procent av bruttoutgifterna. Under tidigare år har andelen varit lägre. Med bolagiseringen kan verksamhetens konkurrenskraft och lönsamhet ytterligare ökas.

I samband med bolagiseringen minskar statens pensionsansvar. Därtill får staten inkomster från en eventuell försäljning av bolagets aktier.

Det föreslås att moment 28.07.07 (övriga pensionsutgifter) i statsbudgeten belastas med högst 0,142 miljoner för en engångsbetalning av utgifterna för en retroaktiv tilläggspensionstrygghet. Denna retroaktiva tilläggspensionstrygghet gäller de personer som går över i anställning hos det bolag som fortsätter Centralens för utsädespotatis verksamhet. Ett förslag om detta ingår i tilläggsbudgetpropositionen för 2002.

Skattekonsekvenser

Som aktiebolag Centralen för utsädespotatis

tis skulle vara skattskyldig enligt skattelagstiftningen.

Bolagiseringens inverkan på affärsverksamheten

Enligt gjorda beräkningar har det bolag som skall bildas möjligheter att fortsätta den lönsamma affärsverksamheten. Ombildningen av inrättningen till ett aktiebolag ändrar kostnadsstrukturen så att aktiebolaget får en del tilläggskostnader, men de bestäms enligt samma grunder som gäller för privata konkurrenter och andra aktiebolag. Kostnader av det här slaget uppstår snarast p.g.a. statsbeskattningen, arbetslöshets-, olycksfalls- och skadeförsäkring och deras premier samt personbikostnader. Å andra sidan minskar bl.a. pensionskostnaderna eftersom de på lång sikt bestäms enligt samma grunder som inom den privata sektorn.

3.2. Verknningar i fråga om organisation

Vid Centralen för utsädespotatis finns 22 fast anställda, samtliga i arbetsavtalsförhållande. Därtill finns det ett tidsbegränsad anställd. Bolagiseringen inverkar inte i sig på personalens storlek. På personalens ställning tillämpas ett principbeslut av statsrådet (FM 29/01/98, ordnande av personalens ställning i situationer där statsförvaltningen genomgår organisationsreformer). Tjänsten som direktör vid Centralen för utsädespotatis indras.

Det är meningen att de anställda vid Centralen för utsädespotatis skall övergå i det nya aktiebolagets tjänst som s.k. gamla arbetstagare med de anställningsvillkor de för närvarande har. Staten svarar för personalens pensionstrygghet fram till överlåtelsedagen. Från och med den dag affärsverksamheten inleds svarar aktiebolaget för pensionstryggheten för de personer som övergått från den statliga inrättningens till bolagets tjänst. Bolaget skall ansvara för alla pensionskostnader, inklusive en eventuell tilläggs pension.

Samverkansförhandlingar har förts med personalen. Centralen för utsädespotatis har ingått en avsiktsförklaring om villkoren i anställningsförhållandena i det aktiebolag som bildas av Centralen med varje förening som

representerar Centralens personal.

Principen vid ordnandet av personalens ställning och villkoren och övriga förmåner i anställningsförhållandena är, att det aktiebolag som bildas inte får belastas med högre personalkostnader än konkurrenterna. En delkapitalisering av pensionsförmånerna enligt lagen om statens pensioner (280/1966) medför en beräknad kostnad om totalt 0,142 mijoner euro. Finansieringen är inbyggd i aktiebolagets ingående balans. De åtgärder som behövs för att täcka pensionsansvaret behandlas i samband med tilläggsbudgetspositionen för 2002.

3.3. Miljöeffekter

Bolagiseringen av Centralen för utsädespotatis har inga direkta miljökonsekvenser. Produktionen av förökningsmaterialet för sund utsädespotatis har däremot en betydande indirekt verkan på växthusenheten i Finland.

3.4. Övriga verknningar

Genom de föreslagna arrangemangen tryggas en fortsatt produktion av inhemsk utsädespotatis som är lönsam. Industrin och aktörerna i potatisbranschen knyts till produktionen av utsädespotatis och utvecklandet av den med senare aktiearrangemang. Ett inhemskt ägande på bred bas tryggar beaktandet av de behov som olika sektorer har i fråga om produktionen av utsädespotatis. Detta främjar sålunda utvecklingen av produktionen så att den bättre än förut motsvarar de behov som uppköparna av utsädespotatis har. Ett företag som bedriver sin verksamhet i Finland och koncentrerar sig på produktion av högklassig utsädespotatis utgör också ett inhemskt alternativ och en inhemsk motsvarighet till de stora handelshusen för utsäde i Centraleuropa.

En inhemsk produktion beaktar bättre än den utländska de krav som de geografiska faktorerna i Finland ställer på förädling och odling av potatissorter. Den inhemska produktionen av utsädespotatis är betydelsefull även med tanke på försörjningsberedskapen.

I Centralens för utsädespotatis lager lagras varje år en potatismängd som räcker till odling av en areal på ca 2 500 hektar. Detta är mer än 7 % av den totala potatisodlingsarealen i Finland. Det är möjligt att få utsäde som räcker till inemot 70 % av den nuvarande potatisodlingsarealen efter en enda förökningsodling av denna potatismängd.

Den inhemska produktionen av utsädespotatis främjar växtsundheten i vårt land genom att behovet av import av utländsk utsädespotatis minskar. Importen av utländsk utsädespotatis är förknippad med en betydande risk för införsel av någon farlig skadegörare som annars inte förekommer i vårt land eller som förekommer endast i mycket liten skala. Om en skadegörare av detta slag sprider sig i Finland åsamkar bekämpningen och utrotandet av denna ansevärd kostnader för staten samtidigt som också potatisodlarna lider betydande förluster till följd av de skördeförluster som skadegöraren åsamkar. Då finns det också risk för att man går miste om den skyddsområdesklassificering för High Grade-området som EU beviljat Finland. Skapandet av en stark enhet för produktion av inhemska utsädespotatis säkerställer att odlarna ges möjlighet att även i framtiden odla utsädespotatis i en ren odlingsmiljö.

Inom den finska livsmedelsekonomin intar livsmedelssäkerheten och frågor i anknytning till livsmedelskvaliteten en central ställning. I Finland iaktas en omfattande inhemska kvalitetsstrategi, i vilken den inhemska produktionen av utsädespotatis har en viktig ställning. Tack vare den inhemska utsädespotatisproduktionen är det möjligt att säkerställa att kvalitetskedjan bevaras i livsmedelsproduktionen i vårt land. Samtidigt säkerställs möjligheten att alltid kunna spåra ursprunget i fråga om potatis ända till upprätthållnings- och förökningsstadiet.

En lönsam och högklassig produktion av utsädespotatis som bedrivs av ett privaträttsligt företag har också en avsevärd regionpolitisk betydelse. Utsädespotatis produceras inom ett specialområde för högklassig utsädespotatisproduktion – ett High Grade-område – i Tyrnävä och Limingo kommuner. Det ägarunderlag som föreslagits ger bolaget möjlighet att investera i och utnyttja den bästa teknologin och det bästa kunnandet inom

branschen, varvid den lönsamma verksamheten i regionen kan tryggas även med tanke på framtiden. Genom att producera utsädespotatis som är av allt bättre kvalitet och fri från sjukdomar kan de nuvarande marknaderna utvidgas samtidigt som man går in för på ett beaktansvärt sätt konkurrera med de utländska utsädesproducenterna. De föreslagna arrangemangen möjliggör att området i Tyrnävä och Limingo utvecklas till ett område för produktion av utsädespotatis av toppkvalitet.

4. Beredningen av propositionen

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet. Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 19 mars 2001 en arbetsgrupp som fick i uppdrag att utreda centralens nuvarande tillstånd, mål och utvecklingsalternativ i syfte att säkerställa förutsättningarna för och utvecklandet av den verksamhet som centralen har i uppgift att bedriva. I uppgiften ingick att utreda personalkonsekvenserna och bereda nödvändiga lagstiftningsförslag.

Arbetsgruppens medlemmar företrädde jord- och skogsbruksministeriet, finansministeriet, Jord- och skogsbruksproducenternas Centralförbund MTK rf, Livsmedelsindustriförbundet samt Centralen för utsädespotatis. I beredningsskedet hörde arbetsgruppen sakkunna från Raisio Koncernen, Sadokas Ab, Pyhäjoen Kantaperuna Oy, Kesko Lantbruk Ab, Boreal Växtförädling Ab och S.G. Nieminen Ab. Chips Abp och Evijärven Peruna Oy gav ett skriftligt utlåtande till arbetsgruppen.

Arbetsgruppen utredde följande utvecklingsalternativ för Centralens för utsädespotatis verksamhet:

- 1) den nuvarande statliga inrättningen som bedriver nettobudgeterad affärsverksamhet,
- 2) affärsverksmodellen,
- 3) en splittrad modell där inrättningens produktion och upprätthållande av basutsädesklasser
 - a) kvarblir hos Centralen för utsädespotatis,
 - b) överförs till Kontrollcentralen för växtproduktion eller
 - c) överförs till Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi
 och ett bolag som bildas separat producerar

och marknadsför lägre utsädesklasser,

4) bolagsmodellen och

5) en försäljning av inrättningen i sin helhet.

Arbetsgruppen kom fram till att rekommendera bolagsmodellen.

Det finanspolitiska ministerutskottet förordade den 24 april 2002 att Centralen för utsädespotatis ombildas till ett aktiebolag från den 1 september 2002.

Den 7 maj 2002 fördes förhandlingar med

inrättningens personal i enlighet med lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/1988).

5. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till tilläggsbudgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lag om ombildande av Centralen för utsädespotatis till ett aktiebolag

1 §. Enligt paragrafen skall statsrådet ges rätt att överlåta Centralens för utsädespotatis affärsverksamhet och den egendom, som för närvarande är i dess besittning, till det bolag som skall bildas. Verksamhetsområdet för det bolag som bildas är att upprätthålla sunt utsädesmaterial av potatissorter som allmänt odlas i Finland samt att producera och marknadsföra basutsäde och certifikatutsäde till dessa sorter.

2 §. Övergången till aktiebolagsform ordnas i praktiken så, att statsrådet till det aktiebolag som bildas överlåter Centralens för utsädespotatis affärsverksamhet samt de anläggnings-, omsättnings- och finansierings-tillgångar och de avtal och förpliktelser som ingår i Centralens för utsädespotatis balansräkning och bokföring.

Statsrådet bestämmer vilken egendom som skall överlåtas till aktiebolaget, värdet på denna egendom och villkoren för överlåtelsen. Statsrådet beslutar likaså om övriga arrangemang i samband med egendomsöverlåtelsen och bolagsbildningen. Den egendom som överförs till bolaget är värd ca en miljon euro. Egendomen och affärsverksamheten föreslås bli överförda den 1 september 2002. Balansvärdena justeras efter att Centralens för utsädespotatis bokslut för 2002 har färdigställts.

3 §. I paragrafen ingår bestämmelser om beskattningen av det bolag som skall bildas. I beskattningshänseende fortsätter aktiebolaget Centralens för utsädespotatis verksamhet så som avses i inkomstskattelagen (1535/1992) och mervärdesskattelagen (1501/1993). De belopp som den egendom som har överlåtit till aktiebolaget har värderats till, räknas i inkomstbeskattningen som avdragsgilla anskaffningsutgifter. Aktiebolaget skall inte betala överlåtelseskatt för överlåtelsen av egendomen som apport.

4 §. Efter att Centralen för utsädespotatis har lagts ned och dess egendom överförs till

aktiebolaget svarar bolaget för de skuld-, anskaffnings- och leveransavtal samt andra liknande förbindelser som Centralen för utsädespotatis har ingått under sin verksamhetstid.

Om någon av Centralens för utsädespotatis avtalsparter inte godkänner att avtalsparten byts ut, betalar bolaget ersättning till staten för det som staten eventuellt blir tvungen att ersätta med anledning av Centralens för utsädespotatis förbindelser.

5 §. I 1 mom. ingår bestämmelser om övergången av den personal som är anställd i arbetsavtalsförhållande vid Centralen för utsädespotatis till anställning i arbetsavtalsförhållande hos det aktiebolag som bildas. Personer som anställts för viss tid går över i anställning hos aktiebolaget för den tid som finns kvar av deras tjänst vid Centralen för utsädespotatis, såvida tiden inte gått ut när lagen träder i kraft.

Den enda tjänst som för närvarande finns vid Centralen för utsädespotatis är direktörstjänsten och den föreslås bli indragen direkt med stöd av lagen. Tjänsteförhållandet för innehavaren av den indragna tjänsten upphör utan uppsägning.

6 §. Omorganiseringen förutsätter att Centralen för utsädespotatis läggs ned. Därför innehåller paragrafen en bestämmelse om att lagen om Centralen för utsädespotatis upphävs. Till följd av lagens upphävande upphävs också den förordning om Centralen för utsädespotatis som utfärdats med stöd av lagen. I paragrafen ingår dessutom behövliga bestämmelser om lagens ikraftträdande och om hur man skall gå till väga med bokslutet för Centralens för utsädespotatis sista räkenskapsperiod. Det aktiebolag som fortsätter Centralens för utsädespotatis verksamhet åläggs att utarbeta det sista bokslutet för Centralen.

1.2. Lag om ändring av lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis

Hänvisningen till Centralen för utsädespo-

tatis föreslås slopad i rubriken för lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis. Uttrycket "produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis" skall ersättas med uttrycket "produktionsområdet för högklassig utsädespotatis".

1 §. Paragrafen föreslås ändrad så att hänvisningen till Centralen för utsädespotatis slopas. Termen produktionsområde avser området för Tyrnävä och Liminga kommuner, där man kan tillämpas enligt kommissionens beslut 93/231/EEG av den 30 november 1993 om bemyndigande att det, för saluföring av utsädespotatis i vissa medlemsstatens samlade territorium eller delar därav enligt rådets direktiv 66/403/EEG av den 14

juni 1966, strängare åtgärder mot vissa sjukdomar än de som fatställs i bilagorna 1 och 2. Den föreslagna ändringen syftar inte till att ändra författningens innehåll i sak.

4 §. I denna paragraf föreslås en lagteknisk ändring som nedläggningen av Centralen för utsädespotatis medför. I paragrafen föreslås också ändringar på grund av den nya grunlagen.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 september 2002.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ombildande av Centralen för utsädespotatis till ett aktiebolag**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Statsrådet berättigas att överlåta affärsverksamheten vid den till jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde hörande Centralen för utsädespotatis samt den egendom som är i centralens besittning till det aktiebolag som skall bildas för att fortsätta verksamheten vid centralen. Aktiebolagets verksamhetsområde omfattar upprätthållande av sunt utsädesmaterial av potatissorter som allmänt odlas i Finland samt att produktion och marknadsföring av basutsäde och certifikatutsäde till samtliga sorter.

När aktiebolaget bildas tecknar staten alla dess aktier.

2 §

Statsrådet bestämmer vilken egendom som skall överlåtas till aktiebolaget och värdet av den samt villkoren för överlåtelsen. Statsrådet bestämmer också om övriga arrangemang som anknyter till samband med överlåtelsen av egendomen och bildandet av bolaget. Statsrådet bestämmer vilken del av egendomen som skall sättas in i bolaget mot aktier.

3 §

Vid inkomst- och förmögenhetsbeskattningen samt mervärdesbeskattningen anses bolaget som sådant fortsätta den affärsverksamhet som Centralen för utsädespotatis har bedrivit. Aktiebolaget är inte skyldigt att betala överlåtelseskatt för överlåtelser som gäller egendom som avses i denna lag.

4 §

Bolaget svarar för de skuld-, anskaffnings-

och leveransavtal samt andra liknande förbindelser som Centralen för utsädespotatis har ingått under sin verksamhetstid och som gäller den egendom och affärsverksamhet som överlåtits till bolaget.

5 §

Den personal som är anställd i arbetsavtalsförhållande hos Centralen för utsädespotatis när denna lag träder i kraft övergår till anställning hos aktiebolaget i uppgifter som motsvarar de tidigare. De som har anställts hos Centralen för utsädespotatis för viss tid övergår till anställning hos aktiebolaget för den tid de har anställts, om inte tiden har löpt ut när denna lag träder i kraft.

När denna lag träder i kraft dras tjänsten vid Centralen för utsädespotatis in. När tjänsten dras in upphör tjänstemannens tjänsteförhållande utan uppsägning.

På de anställningsvillkor som gäller för i den uppgift i arbetsavtalsförhållande till som personen i fråga har övergått till med stöd av 1 mom. tillämpas vad som har överenskommits i kollektivavtal och arbetsavtal som bolaget ingår eller vad som bestäms i lag eller med stöd av lag.

6 §

Denna lag träder i kraft den 20.

Genom denna lag upphävs lagen den 8 december 1995 om Centralen för utsädespotatis (1406/1995).

Statsrådet kan vidta de åtgärder som avses i 1 och 2 § innan lagen träder i kraft. Även andra åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

På revisionen av och bokslutet för det sista

verksamhetsåret för Centralen för utsädespo-
tatis tillämpas vad som bestäms i den lag som
upphävs i 2 mom. och i lagen om statsbudge-
ten (423/1988) eller med stöd av dem. Aktie-
bolaget sköter till denna del centralens upp-
gifter.

2.

Lag**om ändring av lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 17 mars 1995 om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis (356/1995) lagens rubrik samt 1 och 4 § som följer:

Lag**om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis**

1 §

Med produktionsområdet för högklassig utsädespotatis (*produktionsområde*) avses i denna lag området för Tyrnävä och Limingo kommuner, inom vilket man vid saluföring av utsädespotatis i enlighet med kommissionens beslut 93/231/EEG av den 30 mars 1993 om bemyndigande att det, för saluföring av utsädespotatis i vissa medlemsstaters samlade territorium eller delar därav, tillämpas strängare åtgärder mot vissa sjukdomar än de som fastställs i bilagorna I och II till rådets direktiv 66/403/EEG om tillåtelse, vid saluföring av utsädespotatis i hela eller en del av vissa medlemsstaters territorium, till strängare åtgärder mot vissa sjukdomar än vad som föreskrivs i bilagorna I och II till

omnämnd besluts överskrift i rådets direktiv 66/403/EEG.

4 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet marknadsför eller använder utsädespotatis i strid med 2 § eller bryter mot en växtskyddsbestämmelse som utfärdats med stöd av denna lag skall för brott mot de bestämmelse som gäller kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 16 maj 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Jord- och skogsbruksminister *Raimo Tammilehto*

2.

Lag**om ändring av lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 17 mars 1995 om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis (356/1995) lagens rubrik samt 1 och 4 § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Med produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis (*produktionsområde*) avses i denna lag Tyrnävä, Limingo och Temmes kommuner.

4 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet marknadsför eller använder utsädespotatis i strid med 2 § *eller bestämmelser utfärdade med stöd av denna lag* eller bryter mot en växtskyddsbestämmelse som utfärdats med stöd av denna lag skall för *brott mot lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis* dömas till böter.

Föreslagen lydelse

1 §

Med produktionsområdet för högklassig utsädespotatis (produktionsområde) avses i denna lag området för Tyrnävä och Limingo kommuner, inom vilket man vid saluföring av utsädespotatis i enlighet med kommissionens beslut 93/231/EEG av den 30 mars 1993 om bemyndigande att det, för saluföring av utsädespotatis i vissa medlemsstaters samlade territorium eller delar därav, tillämpas strängare åtgärder mot vissa sjukdomar än de som fastställs i bilagorna 1 och 2 till rådets direktiv 66/403/EEG om tillåtelse, vid saluföring av utsädespotatis i hela eller en del av vissa medlemsstaters territorium, till strängare åtgärder mot vissa sjukdomar än vad som föreskrivs i bilagorna I och II till omnämnd besluts överskrift i rådets direktiv 66/403/EEG.

4 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet marknadsför eller använder utsädespotatis i strid med 2 § eller bryter mot en växtskyddsbestämmelse som utfärdats med stöd av denna lag skall för *brott mot de bestämmelse som gäller kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 200 .